

125



Μ. ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗΣ



16 Νοεμβρίου — 5 Δεκεμβρίου 1973

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΩΡΑ

Ξενοφώντος 7 τηλ. 32.30.698

ΟΚΤΩ ΠΙΝΑΚΕΣ, ΟΚΤΩ ΣΤΑΘΜΟΙ



«Θαλασσινό, κόκκινο».

1955

Το πρόβλημά μου είναι πώς να συμπύσω σε δύο διαστάσεις έντονος και βιώματα που με γεμίζουν. Αγαπώ από παιδί την θάλασσα και τα καράβια.

M.K.

«Κύριο συστατικό στις εύτυχημένες συνθέσεις του είναι ο εξανθρωπισμός της μορφής... Αυτός ο νεαρός ζωγράφος κρατάει, με σίγουρο ένστικτο, την ζωγραφική μεταμόρφωση μιάς επιφάνειας — όπως κι αν είναι οι διαστάσεις — στην ανθρώπινη κλίμακα και πλουτίζει τις συνθέσεις του πάντα με μιάν ανθρώπινη ποιητική άνεγχεση, που, κατά την γνώμη μου, είναι ο πιο βασικός λόγος υπέρθεως για κάθε καλλιτεχνική δημιουργία».

R.V. Gindertael.



«Ηλιόλουστη Λέσβος».

1956

Για πρώτη φορά, ξαναβλέποντας το τοπίο της Μυτιλήνης, αποκτώ άμεσες οπτικές συγκινήσεις που με συνεπαίρνουν.

M.K.

«Τα δύο τελευταία καλοκαίρια θέλησε να αναχθώ στις πηγές που του προσέφεραν τα πρώτα στοιχεία της ζωγραφικής του... Έτσι ξαναγύρισε στην πατρίδα του... Μέσα στην πλατειά φύση, με τα μάτια ορθάνοιχτα στον ήλιο, παρατηρώντας ακατάπαυστα την θάλασσα, τα βουνά, την παραμικρή λεπτομέρεια της έλλας και του κυπαρισσιού, βρίσκοντας τις χρωματικές τους αντιστοιχίες..., μετουσίωσε τις έντυπώσεις του σε μιιά καινούρια εμπειρία...».

R.V. Gindertael.



«Τα κυπαρίσσια του κήπου μου».

1960

Οι οπτικές μου συγκινήσεις γίνονται όλο και πιο έντονες και με κυριαρχούν. Γι' αυτό και η τεχνική μου πρέπει να προσαρμοσθή, για να τις υπηροετήση πιστά.

M.K.

«[Η έκθεση του M.K.] αποκαλύπτει την τολμηρότητα και την αγνότητα της ζωγραφικής του έρμηνας. Χρησιμοποιεί το χρώμα του άνοθευτο και χωρίς προσποίηση. Αντλεί την εμπνευσή του απ' την φύση και, ύστερα από μιιά περίοδο αίσθησης, κατά την οποία κυριαρχούν οι τερφοί και πράσινοι τόνοι, [προχωρεί σε μιιά νέα σειρά έργων, όπου] άφθονεί το πλούσιο χρώμα, ιδιαίτερα το πορτοκαλί. [Πρόκειται για μιιά ζωγραφική] πηγαία, αλλά συγκρατημένη, ... έκλεπτυσμένη, αλλά δυναμική, [βασισμένη] στην απλότητα, αλλά και στην άμεσότητα».

Denys Sutton.



«Τό άπέναντι βουνό».

1961

Οι τελευταίοι μου ένδοιασμοί άπέναντι στο ρεύμα της άφηρημένης τέχνης, που κυριαρχεί, ύπαγορούν. Τό λεσβιακό τοπίο άφθονείται μέσα μου και εκφράζεται στον πίνακα.

M.K.

«Η Έλλάδα ζωντανή, με τον ούρανό της, το φώς της, την παρουσία της θάλασσας και των κατάφυτων από έλιές λόφων» τα τελευταία έργα του ξαναβρήκαν τον τόνο της πατρικής του γής... Μερικές από τις συνθέσεις του φανερώνουν ήδη μιιά πηγαία εξέλιξη. Ξαναπάνοντας το πρόβλημα εκεί, που είχε σταματήσει ο Σεζάν στις άκουαρέλλες του «Μαύρου Βουνού», ο Καλλιγιάννης προσπαθεί να προσδιορίση ένα νέο ζωγραφικό χώρο».

ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ



«Η Θάλασσα και τ' άγκάθια».

1968

Περνώ μία περίοδο, κατά την οποία προσπαθώ, όσο μπορώ, να άκονίσω την τεχνική μου.

M.K.

«Οί γεωμετρικές φόρμες... Έχουν προφανώς τις ρίζες τους στον κυβισμό, αλλά στην περίπτωση του Μ. Καλλιγιάννη [συνταιριάζονται] με την λεπτή απλότητα της φύσεως. Τα καθαρά του χρώματα, αναλυόμενα στις φόρμες αυτές, δημιουργούν την γενική έντυπωση των αθέριων αποχρώσεων του ελληνικού υπαίθρου. Αναμφίβολα μοντέρνα ή τέχνη του Μ.Κ. στηρίζεται στις αιώνιες άρχές της αισθητικής και άγνοεί τους κανόνες των ακαδημαϊκών σχολών, εκεί που θα έμποδίζαν [την όρμη της προσωπικής του συνθέσεως]».

“Ηβη Φιλιπποπούλου



«Φθάνοντας στην Λέσβο».

1969

*Ξαναγράφοντας στο νησί και ξαναβλέποντάς το βρισκω την εδ-
καιρία να εφαρμόσω ό,τι επίτευγμα τεχνικό κατέκτησα.*

M.K.

«Τά καινούρια έργα του συνεχίζουν την σειρά των λυρικών κά-
λων και άκρογιαλιών, που είναι εμπνευσμένα από τά νησιά της
‘Ελλάδος’ παράλληλα παρουσιάζει πορτραίτα των γιών του... και
μιά ομάδα πινάκων βασισμένων στην «Σφαγή της Χίου» του
Ντελακουά... Τό χρώμα είναι όρμητικό κι άποκαλύπτει την
δεξιοτεχνία του ζωγράφου... Άποτελεί θαυμαστό επίτευγμα τό να
μπαρής ν’ άπλώνης την ύγρή μπογιά, έτσι που να ξεχύνεται σαν
άγριος χείμαρρος πάνω στον μουσαμά, κι όμως να μη χάνης ποτέ
τόν έλεγό της».

Sheldon Williams



«Ο πίνακας και τό τραπέζιο».

1970

*Μέσα στην ψυχρότητα του Παρισιού ζωγραφίζω ό,τι βρισκω
ανάμεσα στους τέσσερις τοίχους του άτελιέ μου. Είναι μιά πε-
ρίοδος μεταβατική, κατά την οποία αισθάνομαι επιτακτική την
άνάγκη επιστροφής στις πηγές. Μη μπορώντας να κάνω τίποτα
άλλο, άσκοπώ στην ζωγραφική του κλειστού χώρου και προ-
τοιμάζω μέσα μου την άλλαγή.*

M.K.



«Christiano».

1971

*Με άφορμή τις βυζαντινές εικόνες από την Κίπρο που είδα στο
Παρίσι, ξαναφέρνω στην μνήμη μου τά κωνσταντικά ειδώλια, που
τόσο με είχαν παλαιότερα προβληματίσει, καθώς και τις αγνω-
πιαστές μορφές και τά πορτραίτα του Φαγιούμ και προσπαθώ
με μίαν άναγωγή που φθάνει στο άπόλυτο, να ζωγραφίσω με
τόν δικό μου τρόπο τόν άνθρωπο.*

M.K.

«Ένα από τά πιο έκκυστικά στοιχεία στην δημιουργία του Καλ-
λιγιάννη είναι μιά έντυπωση που ταλαντεύεται ανάμεσα στην άφέ-
λεια και στην αίνιγματικότητα».

Terence Mullaly

Ο Μ. ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ Η ΜΥΤΙΛΗΝΗ

μιά λυρική τοπιογραφία που αναζητεί τον άνθρωπο και στηρίζεται στην φωτεινή ελληνικότητα

Με την πρώτη στην Ελλάδα άτομική έκθεση του ζωγράφου Μανώλη Καλλιγιάννη, που έτοιμάζεται για το φθινόπωρο, δίνει το «παρών» στον χώρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας ή ελληνική ψυχή και ή ελληνική δράση. «Επικοινωνούμε μ' έναν άνθρωπο, που έχει κάνει βίωμα την τέχνη κι έχει συμπυκνώσει σ' αυτό την ουσία της ελληνικότητας».

Ο Μανώλης Καλλιγιάννης είναι πιά φτασμένος κι άνωμα-ρισμένος, σέ διεθνή κύκλο, έργατης της τέχνης. Γεννήθηκε στην Μυτιλήνη το 1923 και έμεινε εκεί ως το 1940. Κατά τον πόλεμο, υπηρέτησε σαν έθελοντής στην βρετανική αεροπορία. Ύστερα σπούδασε αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο Witwatersrand του Γιοχάννσμπουργκ, αλλά τελικά άφιερώθηκε στην ζωγραφική. Πρωτοπαρουσιάστηκε με άτομική του έκθεση το 1948 στην ίδια πόλη. Αμέσως μετά, έφυγε για το Παρίσι, όπου έζησε μέχρι το 1960. Γύρισε ενδιάμεσα αρκετές φορές στην πατρίδα, κατοίκησε στην νότιο Γαλλία, περιπλανήθηκε στον ευρωπαϊκό κόσμο και ήδη ζή και εργάζεται στην γενέτειρά του, την Μυτιλήνη. Τα έργα του έχουν κατακτησει τον παγκόσμιο σχεδόν χώρο κι έχουν αγοράσθη από ιδρύματα όπως το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στο Παρίσι, ή Tate Gallery στο Λονδίνο, το Μουσείο Stedelijk στο Άμστερνταμ, ή Toledo Art Gallery, U.S.A. και ή National Gallery of Victoria στην Μελβούρνη. Οι εκθέσεις του επανειλημμένες: Ένδοξιακα μπορούμε ν' αναφέρουμε πως στο Λονδίνο μόνο παρουσιάσθηκε το 1958, το 1961, το 1963 και το 1966. Συστατικό στοιχείο της προσωπικότητός του, ή ακατάπαστη καλλιτεχνική δράση και παραγωγή.

Μορφολογικά, ο Καλλιγιάννης ανήκει στην Σχολή του Παρισιού, στη γενιά, που, μετά το 1945, «καταπάστηκε με τα προβλήματα της ζωγραφικής, όταν βρισκόταν στο αποκορύφωμα της ή μη εικονιστική τέχνη και πρόβλεπαν γι' αυτήν μιάν άφηρημένη περίοδο» (Chr. Zervos). Με την άνεικονική κι άφηρημένη τεχνοτροπία κέρδισε την πρώτη φήμη του, δείχνοντας την βαθιά του αίσθηση για το χρώμα, άποκαλύπτοντας την κίνηση και την βίαση της ψυχής του, προσπαθώντας να μετουσιώσει το συναίσθημα και το αίσθημα σε συμβολική όπτική έντυπωση. Έπειτα γύρισε στην φύση κι έγινε εικονιστικός με τον δικό του τρόπο. Ακολουθώντας τον δρόμο του Nicolas de Staël, προχώρησε στην άνάλυση των μορφών και την μελέτη της εσωτερής δομής τους και συνάψισε την πραγματικότητα σε μερικές δυναμικές πινελιές, άποτυπώνοντας όχι τόσο την ύλική υπόσταση των φθαρτών πραγμάτων, όσο την ενέργεια που κινεί τις αισθή-

σεις μας και εισδύει μέσα μας, για ν' άφωπνιση τα άρχετοπα του κόσμου. Στην μορφολογία του Καλλιγιάννη βρίσκαμε κιόλας παροδσα την ελληνική θεώρηση του είναι και του γίνεσθαι. Οι πίνακές του λούζονται από ένα φώς δυνατό, που καταλύει τα σύνορα του συγκεκριμένου, όπως την ώρα της θερινής φωτοσπλημύρας στο ελληνικό ύπαιθρο: παραμένουν όμως λογικά συγκροτημένοι, σαφείς κι εκλεπτυσμένοι, διαποτισμένοι από τον δυναμισμό του ελληνικού χώρου, από την θερμότητα του ελληνικού χώρου, όπως ακριβώς όλα τα γεννήματα της πατρογονικής μας παραδόστωας.

Έχουν πη για τον Καλλιγιάννη πως φέρνει μέσα του «τις φωνές της Μεσογείας» (Andrew Forge) του Αϊγαίου, θά λέγαμε, και του νησιωτικού κύκλου της «Άσπρης Θάλασσας». Μάς παρουσιάζεται, με το περιεχόμενο της ζωγραφικής του, σαν αίσιόδοξος άνθρωπιστής, που αγαπά την ζωή και συγκινείται από ό,τι την περιβάλλει — τα βουνά, την θάλασσα, τα λουλούδια, τα δέντρα και πρό πάντων τα κυπαρίσσια. Τέτοιο το θεματολόγιο του. Άντλει από το λεσβιακό τοπίο ύλικό, διοχετεύει στις γραμμές και στους όγκους του την λυρική ουσία μιός ποιητικής έρμηνείας και μετρά μ' αυτό τον άνθρωπο. Βρίσκει μέσα στην ελληνική φύση τα σύμβολα για τον άνθρωπο: «Θά μπορούσε κανείς να υποψιασθί πως το κυπαρίσσι είναι (για τον Καλλιγιάννη) το δέντρο της ζωής: τοληρό και δυνατό» (Denys Sutton). «Μεταμορφώνει σχεδόν το κυπαρίσσι σε ανθρώπινη φιγούρα» (Joseph Braddock). Άδιάκοπα παλεύει μ' ένα πρόβλημα ο καλλιτέχνης. Πρέπει να εκφάση πάνω στον διαδίστατο χώρο του μουσμά την οργανικότητα ενός πανοραμικού κόσμου που κτίζεται μέσα του: πρέπει με την τεχνική του να μεταδóση τα επιτεύματα των έξερευνήσεών του, καθώς εισχωρεί στην μυστική σφαίρα των σχέσεων και των συναρτήσεων ανθρώπου και τοπίου. Στο σημείο αυτό εκδήςλωνεται πιο έντονα το ανθρωπιστικό του ενδιαφέρον. Το τοπίο, ο κόσμος, ή φύση δέν έχουν αυθίπαρκτη ύπόσταση: άποκοτούν την όντότητα και την ταυτότητα που θα τους δόση ο άνθρωπος. Δίνοντας λοιπόν την εικόνα του περιβάλλοντος μέσα άπ' αυτόν, άποκαλύπτουμε ουσιαστικά τον ίδιο τον έαυτο του. Κι αυτό φαίνεται πως είναι το βασικό μέλημα του Καλλιγιάννη.

A. Γ.

Οι έγχρωμες διαφάνεις από πίνακες του Καλλιγιάννη που δημοσιεύουμε, όπως και τα στιγμότυπα από την ζωή του των τελευταίων τριών μηνών στην Μυτιλήνη, είναι του Δημήτρη Χαρισιάδη.

«Η ζούπα με τα ρόδια», 1973.



Ο Μ. Καλλιγιάννης γεννήθηκε στη Μυτιλήνη το 1923.
Σπούδασε αρχιτεκτονική και ζωγραφική.
Απ' το 1948 ζει κι εργάζεται στο Παρίσι.

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Constantia Galleries, Γιοχάννεσμπουργκ	1947
Galerie Arnaud, Παρίσι	1951
Galerie Martinet, Άμστερνταμ	1952
Gimpel Fils, Λονδίνο	1955
Jacques Dubourg Mouradian Valloton (σέ συνεργασία) Παρίσι	1957
Cahiers d'Art (Galerie Zervos), Παρίσι	1958
Leicester Galleries, Λονδίνο	1958
Lefevre Gallery, Λονδίνο	1960
Leicester Galleries, Λονδίνο	1961
Pierre Matisse Gallery, Νέα Υόρκη	1962
Cahiers d'Art (Galerie Zervos), Παρίσι	1966
Leicester Galleries, Λονδίνο	1966
Henri Lidchi Art Gallery, Γιοχάννεσμπουργκ	1968
Hamet Gallery, Λονδίνο	1969
The Mayor Gallery, Λονδίνο	1972

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μονογραφίες για τον Καλλιγιάννη :

Actualités Artistiques Julien, Alvar	1950
Cimaise R. V. Gintertall	1951
Art of Aujourd'hui Wogenski	1951
Le Soleil Noir Charles Estienne	1958
Apollo Magazine Demys Sutton	1960
Apollo Magazine Demys Sutton	1969
The island of Lesbos by Joseph Ladbroke	1970
«Ζυγός», τεύχος Άπριλίου	1973

Σειρά άρθρων και συνεντεύξεών του έχει κατά καιρούς δημοσιευθεί στον ελληνικό και ξένο Τύπο.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ :

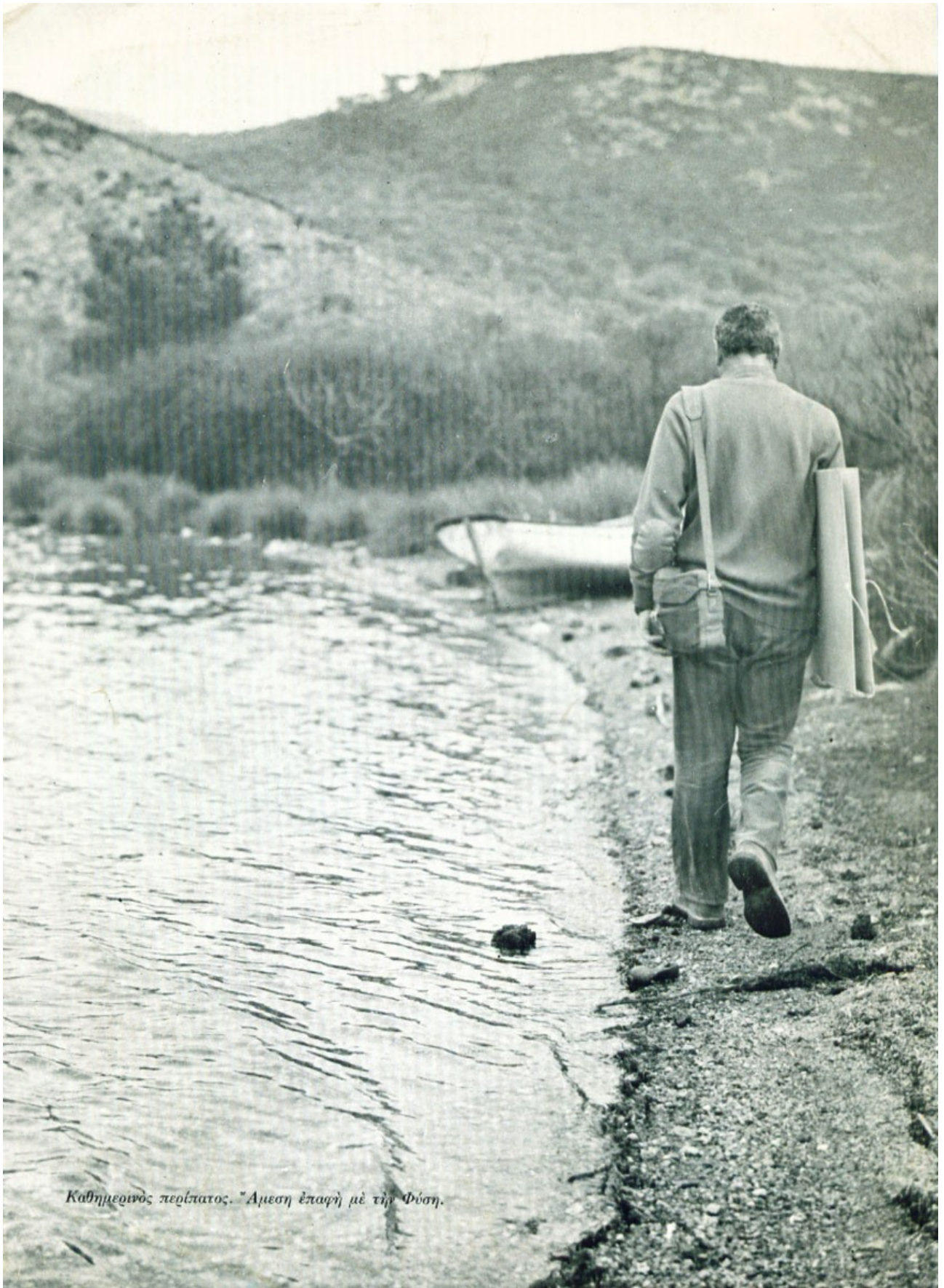
Musée d'Art Moderne, Paris
Tate Gallery, London
Stedelijk Museum, Amsterdam
Toledo Arts Gallery, United States
National Gallery of Victoria (Felton Bequest), Melbourne
Salisbury Rhodes Museum, Rhodesia

Έπίσης σέ σημαντικές ιδιωτικές συλλογές στην Άγγλία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Όλλανδία και ΗΠΑ.



Παλέττα του είναι τὸ τραπέζι. Πάνω ἐκεῖ ἐτοιμάζει τὰ χρώματα.

Ὁ κατάλογος εἶναι ἀνάτυπο
ὑπὸ τὸ περιοδικὸ «Ζυγός», τεύχος Ἀπριλίου 1973.



Καθημερινός περίπατος. Άμεση επαφή με την Φύση.